

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä
Koulutuskeskus Sedu

Opetussuunnitelma 2016

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava
koulutus – VALMA

Hyväksytty Seinäjoen koulutuskuntayhtymän
yhtymähallituksessa 22.8.2016, 90 §

Sisältö

1	Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen kuvaus, arvoperusta ja tavoitteet	1
1.1	Koulutuksen kuvaus	1
1.2	Koulutuksen arvoperusta.....	2
1.3	Koulutuksen tavoitteet	2
2	Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen muodostuminen	3
3	Koulutuksen osien suoritusjärjestys	4
4	Koulutuksen osat	6
4.1	Pakollinen koulutuksen osa.....	6
4.1.1	Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien vahvistaminen, 10 osp.....	6
4.2	Valinnaiset koulutuksen osat.....	10
4.2.1	Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen, 10–30 osp	10
4.2.2	Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen, 10–20 osp.....	16
4.2.3	Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen, 10–20 osp	20
4.3	Ammatillisen koulutuksen osat tai osa-alueet, 0–10 osp	22
4.3.1	Taide ja kulttuuri, 0 - 3 osp, valinnainen.....	23
4.3.2.	Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta, terveystieto, 0-3osp, valinnainen	25
4.3.3	Psykologia, 0-3 osp, valinnainen.....	27
4.3.4	Ympäristöosaaminen, 0-3 osp, valinnainen	30
4.3.5	Hygieniaosaaminen arjen ruoanlaitossa 0-5 osp	33
4.3.6	Ensiapu EA1, 0-1 osp.....	35
4.3.7	Tulityö- ja turvallisuuskurssi, 0-1 osp	36
4.4	Vapaasti valittavat koulutuksen osat, 0–5 osp	38
4.4.1	Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, 0 – 2,5 osp	38
4.4.2	Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, 0 - 2,5 osp	40
4.4.3	Yrittäjyys ja yritystoiminta, 0–3 osp, valinnainen.....	42

5	Opiskelijan arviointi	44
6	Työturvallisuus	45
	Lähteet.....	46

1 Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen kuvaus, arvoperusta ja tavoitteet

1.1 Koulutuksen kuvaus

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa on yhdistetty neljä aiempaa eri kohderyhmille suunnattua valmistavaa, valmentavaa, ohjaavaa ja kuntouttavaa koulutusta. Yhdistämisen tarkoituksena oli muodostaa perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheeseen toimiva ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava yhtenäinen koulutuskokonaisuus, jossa kuitenkin huomioidaan erilaisien kohderyhmien erityistarpeet. Valmentava koulutus mahdollistaa yksilölliset opintopolut ja joustavoittaa siirtymistä tutkintotavoitteiseen ammatilliseen koulutukseen. Koulutuksen tarkoitus on edistää nivelvaiheen sujuvuutta, lisätä ammatillisen peruskoulutuksen läpäisyä ja näin ollen vastata koulutustakuun tavoitteisiin.

Koulutus on opiskelijälähtöistä ja perustuu alkukartoituksen jälkeen opiskelijan henkilökohtaisiin tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma mahdollistaa koulutuksen suuntaamisen yksilöllisesti ja osaamistavoitteiden henkilökohtaisen valinnaisuuden. Koulutus on opiskelijalle kasvun, suunnittelun ja vaihtoehtojen punnitseminen aikaa.

Koulutuksessa on pakollinen koulutuksen osa ja sen lisäksi valinnaisia koulutuksen osia sekä liikkumavaraa koulutuksen osien osaamispisteissä. Näin opiskelija voi suunnitella opintonsa joustavasti henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

Koulutuksen ensisijaisena kohderyhmänä ovat perusopetuksen päättäneet nuoret, jotka tarvitsevat opiskeluvaikeuksien vahvistamista sekä ohjausta ja tukea koulutuksen ja ammatin valinnassa. Kohderyhmänä ovat myös eri syistä koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret, jotka eivät ole löytäneet itselleen sopivaa koulutuspaikkaa. Koulutus edistää myös erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttajataustaisten nuorten tasavertaisuutta koulutuksessa, työelämässä ja hyvän elämän saavuttamisessa yhteiskunnan jäsenenä.

Koulutus on suunnattu ensisijaisesti nuorille, mutta koulutukseen voivat osallistua myös aikuiset, jotka tarvitsevat valmiuksia ammatilliseen koulutukseen siirtymiseksi. Aikuiskohderyhmiä voivat olla erityisesti maahanmuuttajat sekä alan vaihtajat tai uudelleen kouluttautuvat henkilöt, joiden opiskeluvaikeuksissa on puutteita. Koulutukseen tulevien maahanmuuttajien tai maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kielitaidon tulisi olla suomen tai ruotsin kielessä kielitaidon tasojen kuvausasteikolla tasoa A2.2.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus suuntautuu ammatilliseen koulutukseen ja eroaa tässä suhteessa muista nivelvaiheen koulutuksista. Koulutuksella on tiivis yhteys työelämään, ja koulutuksen aikana on mahdollisuus suorittaa myös ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osia.

Lisäksi koulutusta järjestettäessä toimitaan yhteistyössä muiden nivelvaiheen sidosryhmien, kuten työpajatoimijoiden, sosiaali-, terveys- ja nuorisotyön viranomaisten sekä myös perusopetuksen järjestäjien kanssa.

Oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen sisältyy ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen. Oppisopimuskoulutukseen valmentautuvat opiskelijat voivat suorittaa henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti koulutuksen osien vaihtoehtoista itselleen sopivat (yhteensä vähintään 30 osp). Oppisopimuskoulutukseen valmentautuvalla opiskelijalla on mahdollisuus missä vaiheessa tahansa valmistavaa koulutusta siirtyä oppisopimusmuotoiseen tutkintotavoitteiseen ammatilliseen koulutukseen, kun hän löytää sopivan oppisopimuspaikan.

1.2 Koulutuksen arvoperusta

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus edistää koulutuksellista tasa-arvoa. Jokaisella opiskelijalla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ammatilliseen koulutukseen sekä sijoittua koulutuksen jälkeen työhön ja yhteiskuntaan täysivaltaisena kansalaisena. Koulutuksen toteuttamisen keskeinen arvo on opiskelijälähtöisyys, jonka työvälisenä toimii henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Koulutuksen tavoitteena on tukea myös yhteisöllisyyttä ja yhdessä toimimista, jolloin opiskelija voi saada muilta tukea ja näin ollen kokea oppimisympäristön turvallisuutta. Koulutuksen keskeisiä arvoja ovat myös ihmisoikeuksien ja yksilöiden kunnioittaminen sekä toisten huomioon ottaminen.

1.3 Koulutuksen tavoitteet

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia ammatilliseen peruskoulutukseen hakeutumiseksi sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa ammatillinen perustutkinto. Koulutuksen tavoite on myös edistää tasa-arvoa ja esteettömyyttä koulutuksessa. Koulutuksen avulla voidaan vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia hakeutua jatkokoulutukseen ja suorittaa ammatillinen perustutkinto. Opiskelijoiden tulee saada riittävästi ohjausta ja tukea opinnoissa sekä tietoa erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista. Koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja vahvistaa opiskelunvalmiuksia tulevaisuutta varten.

Erityistä tukea tarvitseville voidaan tarvittaessa liittää koulutukseen yhteistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa järjestettävää toimintaa, joka edistää opiskelijan kokonaiskuntoutusta. Pääpaino on pedagogisella, oppimista tukevalla kuntoutuksella. Sillä tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka vahvistavat opiskelijoiden hyvinvointia, yksilöllisiä oppimisvalmiuksia ja osallistumismahdollisuuksia. Pedagogisen kuntoutuksen lähtökohtana ovat opiskelijan yksilölliset oppimisedellytykset, tarpeet ja odotukset, toimintakyky ja voimavarat.

2 Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen muodostuminen

[Koulutuksen perusteet](#)

Koulutuksen laajuus on 60 osaamispistettä ja koulutus muodostuu pakollisista, valinnaisista ja vapaasti valittavista koulutuksen osista. Muodostumistaulukon numerointi viittaa luvussa 2 käytettyihin koulutuksen osien numerointiin. Koulutuksessa on yksi pakollinen osa sekä valinnaisia koulutuksen osia. Valinnaisista koulutuksen osista opiskelija valitsee omien tavoitteidensa mukaisesti 50 osaamispistettä vastaavia osaamistavoitteita.

Koulutuksen valinnaisten osien osaamistavoitteet on määritelty laajuudeltaan koulutuksen osan suurimman osaamispistemäärän mukaan. Niistä voidaan laatia pienempiä kokonaisuuksia koulutuksen osan osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien pohjalta.

Pakollinen koulutuksen osa	10 osp
Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen	10 osp
Valinnaiset koulutuksen osat	50 osp
Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen	10–30 osp
Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen	10–20 osp
Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen	10–20 osp
Ammatillisen perustutkinnon osat tai osa-alueet	0–10 osp
Vapaasti valittavat koulutuksen osat	0–5 osp

3 Koulutuksen osien suoritusjärjestys

AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVA KOULUTUS 30–60 OSAAMISPISTETTÄ OPINTOJEN MODULOINTI Sedu, Seinäjoki 2015–2016			
MOD1 ~15 osp	MOD2 ~15 osp	MOD3 ~15 osp	MOD4 ~15 osp
PAKOLLINEN KOUL. OSA: Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen A, 5 osp (10 osp) keskeinen sisältö: Lähtökartoitus ja orientaatio Itsetuntemus Oppimisen yleisvalmiudet HOPS + (jatkosuunnitelmat) Koulutuksen ja ammatin tuntemus, oppisopimuksen perusorientaatio	Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen B, 5 osp (10 osp) keskeinen sisältö: Koulutuksen ja ammatin tuntemus HOPS + jatkosuunnitelmat Sosiaaliset taidot työelämässä	Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen A, 5 osp (10 osp) keskeinen sisältö: Lähtökartoitus ja orientaatio Itsetuntemus Oppimisen yleisvalmiudet HOPS + (jatkosuunnitelmat) Koulutuksen ja ammatin tuntemus Oppisopimuksen perusorientaatio	Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen B, 5 osp (10 osp) keskeinen sisältö: Koulutuksen ja ammatin tuntemus HOPS + jatkosuunnitelmat Sosiaaliset taidot työelämässä
VALINNAINEN KOUL. OSA: Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen A, 5 osp (10–30 osp) keskeinen sisältö: Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen SUOMI S2-KIELI	Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen B, 10 osp (10–30 osp) keskeinen sisältö: Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen vieras kieli ENGLANTI S2-KIELI Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen (myös tieto- ja viestintäteknologia)	Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen C, 10 osp (10–30 osp) keskeinen sisältö: Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen toinen kotimainen RUOTSI S2-KIELI Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen (myös tieto- ja viestintäteknologia)	Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen D, 5 osp (10–30 osp) keskeinen sisältö: Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen S2-KIELI Yhteiskunnassa tarvittava osaaminen
VALINNAINEN KOUL. OSA: Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen 5–10 osp (10–20 osp) keskeinen sisältö: Ammattialojen syvempi tuntemus, Oman soveltuvuuden arviointi, Oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen, Työelämän taitojen vahvistaminen, Ohjauksen ja palautteen vastaanottaminen	Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen 5–10 osp (10–20 osp) keskeinen sisältö: Ammattialojen syvempi tuntemus, Oman soveltuvuuden arviointi, Oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen, Työelämän taitojen vahvistaminen, Ohjauksen ja palautteen vastaanottaminen	Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen 5–10 osp (10–20 osp) keskeinen sisältö: Ammattialojen syvempi tuntemus, Oman soveltuvuuden arviointi, Oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen, Työelämän taitojen vahvistaminen, Ohjauksen ja palautteen vastaanottaminen	Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen 5–10 osp (10–20 osp) keskeinen sisältö: Ammattialojen syvempi tuntemus, Oman soveltuvuuden arviointi, Oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen, Työelämän taitojen vahvistaminen, Ohjauksen ja palautteen vastaanottaminen

VALINNAINEN KOUL. OSA: Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen A , 5 osp (10–20 osp) <u>keskeinen sisältö:</u> Omien voimavarojen tunnistaminen ja työhyvinvointi, terveys	Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen B , 5 osp (10–20 osp) <u>keskeinen sisältö:</u> Arkielämä ja asuinympäristö, ruoanvalmistus, hygienia Liikunta, vapaa-aika, kädentaidot	Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen C , 5 osp (10–20 osp) <u>keskeinen sisältö:</u> Arkielämä ja asuinympäristö, ruoanvalmistus, hygienia Liikunta, vapaa-aika, kädentaidot	Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen D , 5 osp (10–20 osp) <u>keskeinen sisältö:</u> Yhteiskunnan palvelujärjestelmät Turvalliset toimintatavat
VALINNAINEN KOUL. OSA: Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat tai osa-alueet 0–10 osp Ammatillisten tai yhteisten tutkinnon osien osia tai osa-alueita tutkinnon osien osia tai osa-alueita	Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat tai osa-alueet 0–10 osp Ammatillisten tai yhteisten tutkinnon osien osia tai osa-alueita	Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat tai osa-alueet 0–10 osp Ammatillisten tai yhteisten tutkinnon osien osia tai osa-alueita	Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat tai osa-alueet 0–10 osp Ammatillisten tai yhteisten tutkinnon osien osia tai osa-alueita
• Taide ja kulttuuri, 0-3 osp • Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, 0-3 osp • Psykologia, 0-3 osp • Ympäristöosaaminen, 0-3 osp • Hygieniaosaaminen arjen ruoanlaitossa, 0-5 osp • Ensiapu EA1, 0-1 osp • Tulityö- ja turvallisuuskurssi, 0-1 osp			
VALINNAINEN KOUL. OSA: Vapaasti valittavat koulutuksen osat 0–5 osp	Vapaasti valittavat koulutuksen osat 2,5–5 osp (0–5 osp)	Vapaasti valittavat koulutuksen osat 2,5–5 osp (0–5 osp)	Vapaasti valittavat koulutuksen osat 2,5–5 osp (0–5 osp)
• Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, 0-2,5 osp • Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, 0-2,5 osp • Yrittäjyys ja yritystoiminta, 0-3 osp,			

4 Koulutuksen osat

4.1 Pakollinen koulutuksen osa

4.1.1 Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien vahvistaminen, 10 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija
Opiskelijan itsetuntemus	• saa tietoa fyysisistä, sosiaalisista ja psyykkisistä edellytyksistään uran- ja ammatinvalinnan pohjaksi ja tunnistaa kehittymistarpeitaan • tunnistaa omia kiinnostuksiaan, soveltuvuuttaan ja mahdollisia esteitään oppijana koulutusta suunniteltaessa • selvittää omalle elämälleen asettamia tavoitteita ja toiveita sekä tunnistaa mahdollisia elämäntilanteensa haasteita • parantaa mahdollisuuksiaan suorittaa ammatillinen perustutkinto
Koulutuksen ja ammattien tuntemus	• tuntee Suomen koulutusjärjestelmän periaatteet ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen muodot, ammatillisen perustutkinnon suorittamistavat ja muita koulutuksia • on selvillä eri ammateista ja työympäristöistä sekä itseään kiinnostavien ammattien perusedellytyksistä tavoitteena löytää itselleen sopiva koulutusmuoto • perehtyy eri koulutusalojen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin.
Oppimisen (yleis)valmiudet	• arvioi opiskelutaitojaan ja oppimisensa vahvuuksia sekä kehittämiskohtia • asettaa itselleen oppimistavoitteita • viestii ja käyttää vuorovaikutustilanteissa erilaisia viestintätapoja ja -keinoja • osaa toimia ryhmätyötilanteissa ja oppii ryhmän avulla
Työelämään, ammatteihin ja oppisopimuskoulutukseen perehtyminen	• tutustuu ammatilliseen opiskeluun käytännössä ja hahmottaa työssäoppimisen osana tutkintoon johtavaa ammatillista koulutusta • hankkii työpaikalla kokemusta ja tietoa ammateista, työtehtävistä ja työympäristöistä ja muodostaa käsityksen soveltuvuudestaan toimia eri ammateissa • ymmärtää sosiaalisten taitojen merkityksen työelämässä ja työryhmien jäsenenä • tuntee työnhakumenetelmiä ja työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä • tuntee oppisopimuskoulutuksen peruseriaatteen ja edellytykset siihen osallistumiselle • tuntee työelämän pelisäännöt ja tehdyt sopimukset sekä noudattaa niitä käytännössä • tietää tarvitsemansa työturvallisuusohjeet ja noudattaa niitä • ottaa vastaan ohjausta ja palautetta työpaikkaohjaajalta ja ohjaavalta opettajalta
Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja jatko-suunnitelmat	• ymmärtää koulutuksen merkityksen ammattitaidon saavuttamiselle ja töihin sijoittumiselle • käyttää henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa opintojensa pohjana ja tekee jatkosuunnitelman.

Arviointi	Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan Ennen koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla koulutusvaatimuksissa edellytettyä osaamista entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitetta vastaava osaaminen tunnustetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnustamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista koulutusvaatimusten saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon edistämistä. Arvioinnin pitää kannustaa opiskelijaa, ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan suoritetuksi, kun opiskelija • arvioi realistisesti ammatinvalintaedellytyksiään ja selkiyttää tavoitteitaan suhteessa koulutusten vaatimuksiin • arvioi omaa käytännön työskentelyään tavoitteisiinsa nähden ja työskentelee suunnitelmallisesti (oppimis)tavoitteidensa mukaan • osaa hakea tukea opiskeluun ja mahdollisiin elämäntilanteensa haasteisiin ja niiden ratkaisemiseen • hankkii tietoa koulutuksista ja ammateista käyttäen monipuolisesti eri lähteitä ja välineitä • asettaa realistia koulutustavoitteita ja tekee toteuttamiskelpoisen urasuunnitelman sekä vaihtoehtoisia jatkosuunnitelmia • hakee koulutuksiin kiinnostuksensa mukaisesti ja tietää, mistä saa lisätietoa • parantaa aktiivisesti opiskelutaitojaan ja opiskelee itselleen parhaiten soveltuvalla opiskelutyyllillä • kommunikoi ammatillisen peruskoulutuksen ja työelämän edellyttämällä tavalla toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ryhmän jäsenenä • sovitulla tavalla perehtyy työelämään ja/tai oppisopimukseen koulutusmuotona • tuntee erilaisia työelämäympäristöjä ja työtehtäviä • osaa käyttää erilaisia työllistymiseen ja työn tekemiseen liittyviä tukipalveluita ja -toimia • noudattaa työelämän keskeisiä pelisääntöjä, tehtyjä sopimuksia ja työturvallisuusohjeita • vastaanottaa saamansa palautteen asiallisesti ja hyödyntää sitä tavoitteiden asettelussa • laatii opiskelun alkaessa yhdessä opettajien kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jossa asettaa koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita • seuraa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman etenemistä ja ottaa vastuun opiskelustaan

	• on selvillä siitä, miten hakeutua ammatilliseen peruskoulutukseen tai oppisopimukseen, ja hänellä on jatkosuunnitelma. Arviointia voidaan tarvittaessa täydentää sanallisella arvioinnilla hyväksytty (H) -merkinnän lisäksi.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Opiskelijan itsetuntemus • Koulutuksen ja ammattien tuntemus • Oppimisen (yleis)valmiudet • Työelämään, ammatteihin ja oppisopimuskoulutukseen perehtyminen • Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja jatkosuunnitelma
Osaamisen osoittamistavat	Valmentava koulutus mahdollistaa yksilölliset opintopolut ja joustavoittaa siirtymistä ammatilliseen koulutukseen. Koulutus on opiskelijalähtöistä ja perustuu alkukartoituksen jälkeen opiskelijan henkilökohtaisiin tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma mahdollistaa osaamistavoitteiden henkilökohtaiset valinnat ja koulutuksen suuntaamisen yksilöllisesti. Opiskelija osoittaa koulutuksen osan osaamisen monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan. Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimiseen tai oppisopimuskoulutukseen valmentautumisen yhteydessä. Osoitettava osaaminen vastaa koulutuksen perusteissa määrättyjä koulutuksen osan osaamistavoitteita ja arvioinnin kohteita.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • virtuaaliympäristössä oppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • portfolio, tuote
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat koulutuksen osan vaatimusten, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ja ohjaajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	Oppiminen ja ongelmanratkaisu Opiskelija suunnittelee toimintaansa sekä kehittää itseään ja työtään. Hän arvioi omaa osaamistaan. Hän ratkaisee työssään ongelmia sekä valitsee ja päättää asioita. Hän työskentelee joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti. Hän hankkii tietoa, jäsentää, arvioi ja soveltaa sitä. Vuorovaikutus ja yhteistyö Opiskelija toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja selkeästi ja rakentavasti ja herättää luottamusta. Hän toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä sekä kohtelee erilaisia ihmisiä tasavertaisesti. Hän noudattaa yleisesti hyväksyttyjä käyttäytymissääntöjä ja toimintatapoja. Hän hyödyntää saamaansa palautetta toiminnassaan.

	Ammattietiikka Opiskelija toimii työssään koulutuksen arvoperustan mukaisesti. Hän sitoutuu koulutukseen ja toimii vastuullisesti sekä noudattaa sopimuksia. Terveys, turvallisuus ja toimintakyky Opiskelija toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana sekä liikenteessä ja ylläpitää terveellisiä elintapoja sekä toiminta- ja työkykyään. Hän työskentelee ergonomisesti ja hyödyntää terveystoimintaa sekä ehkäisee opiskeluympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja. Aloitekyky ja yrittäjyys Opiskelija pyrkii saavuttamaan tavoitteensa. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti. Hän suunnittelee toimintaansa ja opiskelee tavoitteidensa saavuttamiseksi. Kestävä kehitys Opiskelija toimii kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Estetiikka Opiskelija ottaa toiminnassaan huomioon esteettiset tekijät. Hän edistää tai ylläpitää opiskeluympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä. Viestintä ja mediaosaaminen Opiskelija viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla ja hyödyntää kielitaitoaan. Hän havainnoi ja käyttää kriittisesti mediaa ja viestintävälineitä. Matematiikka ja luonnontieteet Opiskelija käyttää peruslaskuja arkipäivän laskutehtävien ratkaisemisessa. Teknologia ja tietotekniikka Opiskelija hyödyntää teknologiaa monipuolisesti. Hän käyttää tietotekniikkaa monipuolisesti opiskelijana ja kansalaisena. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit Opiskelija käyttää hyödykseen tietoa yhteiskunnan perusrakenteista ja toimintavoista sekä osallistuu rakentavasti yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaan sekä opiskelijana että arkielämässä. Hän pyrkii aktiivisesti vähentämään epäkohtia. Hän noudattaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja.
Yrittäjyys	Opiskelija oppii valitsemaan ja ratkaisemaan asioita ja hyödyntää saamaansa palautetta. Hän tunnistaa elämäntilanteensa mahdollisia haasteita.
Kansainvälisyys	Opiskelija toimii asiallisesti ja koulutuksen vaatimusten mukaan eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toimissa.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti ja noudattaa liikennesääntöjä.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen modulointisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien toteutumisen etenemistä. Opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

4.2 Valinnaiset koulutuksen osat

4.2.1 Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen, 10–30 osp

Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 15 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija • parantaa ja arvioi opiskelutaitojaan, monilukutaitoaan ja viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan käyttäen itselleen soveltuvia kommunikointikeinoja • arvioi ja parantaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan ja tunnistaa eri tekstilajeja sekä hallitsee ammattiviestinnän perusteita • osaa hakea tietoa eri tietolähteitä ja välineitä käyttäen sekä toimia monimediaisessa ympäristössä • hallitsee vieraan kielen perusteita sillä tasolla, että voi osallistua ammatilliseen koulutukseen kuuluviin vieraan kielen opintoihin • ymmärtää toisen kotimaisen kielen perusteita sillä tasolla, että voi osallistua ammatilliseen koulutukseen kuuluviin toisen kotimaisen kielen opintoihin. Vieraskielisten opiskelijoiden/maahanmuuttajien suomen/ruotsin kielen tavoitteena on saavuttaa B1-tasoinen kielitaito kuullun ymmärtämisessä, puhumisessa, luetun ymmärtämisessä ja kirjoittamisessa.
Arviointi	Osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnistamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Viestinnän ja vuorovaikutuksen opinnot arvioidaan hyväksytty (H) -arvosanalla. Lisäksi todistukseen merkitään tarvittaessa opiskelijan saavuttama kielitaidon taso eurooppalaisen viitekehyksen mukaan. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija • ymmärtää, tulkitsee ja tuottaa suullisia, kirjallisia ja kuvallisia tekstejä suomen tai ruotsin kielellä arkielämän, ammatillisen koulutuksen ja työelämän edellyttämällä tavalla • viestii aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä tilanteen mukaisella tavalla sekä noudattaa turvallisen netin käytön periaatteita • hankkii tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä arvioi tietoa ja sen lähteitä kriittisesti • ymmärtää ja tuottaa viestejä vieraalla kielellä sekä kirjallisesti että suullisesti tai vaihtoehtoisella kommunikointitavalla

	• ymmärtää ja tuottaa viestejä toisella kotimaisella kielellä sekä kirjallisesti että suullisesti tai vaihtoehtoisella kommunikointitavalla. Arviointia voidaan tarvittaessa täydentää sanallisella arvioinnilla hyväksytty (H) -arvosanan lisäksi. Jos opiskelija korottaa koulutuksen yhteydessä perusopetuksen oppimäärän arvosanoja (perusopetuslain 628/98, 38 § mukaisessa erityisessä tutkinnossa), annetaan niitä hyväksytysti suorittaneille erillinen todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain. Jos opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai niiden osa-alueita, ne arvioidaan yhteisten tutkinnon osien arviointia koskevien määräysten mukaisesti.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Opiskelutaidot • Monilukutaito • Viestintä- ja vuorovaikutustaidot • Tiedonhakutaidot • Suomen ja ruotsin kielen taito • Vieraan kielen taito • Toisen kotimaisen kielen taidot
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa koulutuksen osan osa-alueen osaamisen monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimiseen ja oppisopimukseen valmentautumisen yhteydessä. Osoitettava osaaminen vastaa koulutuksen perusteissa määrättyjä tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • muut oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • yhteistyöoppilaitokset • työpaikat • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppimiseen tai oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen, vertaisoppiminen • virtuaaliympäristössä oppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • portfolio, tuotteet • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettaja kertoo opiskelijalle koulutuksen osan osaamistavoitteet, toteutuksen ja arvioinnin. Opettaja ohjaa ja tukee opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	Oppiminen ja ongelmanratkaisu Opiskelija suunnittelee toimintaansa sekä kehittää itseään ja työtään. Hän arvioi omaa osaamistaan. Hän ratkaisee työssään ongelmia sekä valitsee ja päättää asioita. Hän työskentelee joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti. Hän hankkii tietoa, jäsentää, arvioi ja soveltaa sitä.

	Vuorovaikutus ja yhteistyö Opiskelija toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja selkeästi ja rakentavasti ja herättää luottamusta. Hän toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä sekä kohtelee erilaisia ihmisiä tasavertaisesti. Hän noudattaa yleisesti hyväksytyjä käyttäytymissääntöjä ja toimintatapoja. Hän hyödyntää saamaansa palautetta toiminnassaan. Aloitekyky ja yrittäjyys Opiskelija pyrkii saavuttamaan tavoitteensa. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti. Hän suunnittelee toimintaansa ja opiskelee tavoitteidensa saavuttamiseksi. Kestävä kehitys Opiskelija toimii kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Estetiikka Opiskelija ottaa toiminnassaan huomioon esteettiset tekijät. Hän edistää tai ylläpitää opiskeluympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä. Viestintä ja mediaosaaminen Opiskelija viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla ja hyödyntää kielitaitoaan. Hän havainnoi ja käyttää kriittisesti mediaa ja viestintävälineitä. Teknologia ja tietotekniikka Opiskelija hyödyntää teknologiaa monipuolisesti. Hän käyttää tietotekniikkaa monipuolisesti opiskelijana ja kansalaisena. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit Opiskelija käyttää hyödykseen tietoa yhteiskunnan perusrakenteista ja toimintavoista sekä osallistuu rakentavasti yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaan sekä opiskelijana että arkielämässä. Hän pyrkii aktiivisesti vähentämään epäkohtia. Hän noudattaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja.
Yrittäjyys	Oppimisympäristönä voi olla NY-yritys tai osuuskunta.
Kansainvälisyys	Koulutuksen osaan sisältyy tutustumista eri kulttuureihin ja kansainvälistymistä tukevaa kielten opiskelua.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti ja noudattaa liikennesääntöjä.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen osa toteutuu jokaisessa lukuvuoden neljässä moduulissa. Opintojen etenemisjärjestys määräytyy opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 10 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija • hallitsee ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelua varten tarvittavat matematiikan perustiedot ja -taidot • harjoittaa ja syventää päättely- ja päässäälaskutaitojaan • osaa lukea ja tulkita tilastoaineistoja

	• hallitsee ammatillisessa peruskoulutuksessa fysiikan ja kemian opiskeluun tarvittavat tiedot • hyödyntää ja syventää tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan • ymmärtää, mihin luonnontieteelliset kysymykset liittyvät joka-päiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.
Arviointi	Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnustamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Arviointia voidaan tarvittaessa täydentää sanallisella arvioinnilla hyväksyty (H) -merkinnän lisäksi. Jos opiskelija korottaa koulutuksen yhteydessä perusopetuksen oppimäärän arvosanoja (perusopetuslain 628/98, 38 §:n mukaisessa erityisessä tutkinnossa), annetaan niitä hyväksytysti suorittaneille erillinen todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain. Jos opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai niiden osa-alueita, ne arvioidaan yhteisten tutkinnon osien arviointia koskevien määräysten mukaan.
Osaamisen arvioinnin kohteet	Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi suoritetuksi, kun opiskelija • käyttää tarkoituksenmukaisesti peruslaskutoimituksia, prosenttilaskennan perusteita, tärkeimpiä mittayksiköiden muunnoksia ja geometriaa matemaattisten ongelmien ratkaisemiseksi ja arvioi tulosten oikeellisuutta • käyttää sujuvasti laskustrategioita ja tarvittaessa apuvälineitä matemaattisten tehtävien ratkaisemiseen ja osaa ratkaista matemaattisia ongelmia yhtälöiden avulla • osaa ohjattuna tulkita oikein tilastoaineistoja ja diagrammeja sekä tehdä niistä päätelmiä • käyttää keskeisimpiä arkielämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ja kemian käsitteitä, kuvaa ja selittää ohjattuna erilaisia luonnontieteellisiä ilmiöitä ja lainalaisuuksia • käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti ja tietoturvalisesti • ymmärtää eri asioiden välisiä yhteyksiä ja riippuvuuksia.
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa koulutuksen osan osa-alueen osaamisen monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimiseen ja oppisopimukseen valmentautumisen yhteydessä.

	Osoitettava osaaminen vastaa koulutuksen perusteissa määrättyjä tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • yhteistyöoppilaitokset • työpaikat • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppimiseen valmentautuminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen, vertaisoppiminen • sähköisissä ympäristöissä oppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • portfolio, tuotteet • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettaja kertoo opiskelijalle koulutuksen osan osaamistavoitteet, toteutuksen ja arvioinnin. Opettaja ohjaa ja tukee opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu • Vuorovaikutus ja yhteistyö • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky • Aloitekyky ja yrittäjäyys • Kestävä kehitys • Matematiikka ja luonnontieteet • Teknologia ja tietotekniikka
Yrittäjäyys	Oppimisympäristönä voi olla NY-yritys tai osuuskunta.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija ottaa huomioon liikenneturvallisuuden kulkiessaan oppilaitokseen ja työssäoppimispaikoille.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen osa toteutuu jokaisessa lukuvuoden neljässä moduulissa. Opintojen etenemisjärjestys määräytyy opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

Yhteiskunnassa tarvittava osaaminen, 5 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteen mukaisesti opiskelija • tietää eduskunnan, hallituksen ja oikeuslaitoksen toimintaperiaatteet • tuntee suomalaisen elinkeino- ja työelämän toimialoja, tuotantoa ja palveluja • tutustuu mahdollisuuksiinsa hoitaa yhteisiä asioita oppilaitoksessa, aktiivisena kansalaisena ja kuluttajana • tarkastelee järjestö- ja vapaaehtoistyön ja maailmanlaajuisen toiminnan (globalisaation) vaikutuksia yhteiskunnassa • ymmärtää omaa ja muiden kulttuurista moninaisuutta ja pohtii omaa identiteettiään.
Arviointi	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Ennen uuden koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista jo entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnistamista ja tunnustamista etukäteen.

	Oppimisen arviointi Tutkinnon osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Nuumerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Yhteiskunnassa tarvittava osaaminen arvioidaan hyväksytytty (H) -arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytytty suoritetuksi, kun opiskelija • ymmärtää ja tuntee keskeistä yhteiskunnallista päätöksentekoa ja sen vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan • ymmärtää suomalaisten elinkeino- ja työelämän toimialojen merkityksen työllistymiselle • arvioi monipuolisesti toimintamahdollisuuksiaan yhteisten asioiden hoitamiseen oppilaitoksessa sekä aktiivisena kansalaisena ja kuluttajana • tuntee itseään kiinnostavan kansalaisjärjestön tai yhteiskunnallisen liikkeen toimintaa • hankkii aktiivisesti tietoa yhteiskunnan monimuotoisuudesta ja arvostaa omaa identiteettiään suhteessa siihen. Ks. koulutuksen osan arviointikriteerit Arviointia voidaan tarvittaessa täydentää sanallisella arvioinnilla hyväksytytty (H) -merkinnän lisäksi. Koulutuksen osan arviointikriteerit määritellään koulutuksen perusteissa. Jos opiskelija suorittaa perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai niiden osa-alueita, ne arvioidaan yhteisten tutkinnon osien arviointia koskevien määräysten mukaan.
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa koulutuksen osan osa-alueen osaamisen monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimiseen ja oppisopimukseen valmentautumisen yhteydessä. Osoitettava osaaminen vastaa koulutuksen perusteissa määrättyjä tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppimiseen tai oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • oppiminen sähköisissä ympäristöissä • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • portfolio, tuote • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä

Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimisen ohjaaminen	Opettaja vastaa koulutuksen osan osa-alueen osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettaja ohjaa ja tukee opiskelijan oppimista.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu • Vuorovaikutus ja yhteistyö • Aloitekyky ja yrittäjäyys • Kestävä kehitys • Viestintä ja mediaosaaminen • Teknologia ja tietotekniikka • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit
Yrittäjäyys	Oppimisympäristönä voi olla NY-yritys tai osuuskunta. Opiskelija edistää toiminnallaan tavoitteiden saavuttamista. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti työntekijänä ja/tai yrittäjänä. Hän suunnittelee toimintaansa ja työskentelee tavoitteiden saavuttamiseksi. Hän toimii taloudellisesti ja tuloksellisesti ja johtaa itseään. Hän mitoittaa oman työnsä tavoitteiden mukaan.
Kansainvälisyys	Koulutuksen osan osa-alueessa tarkastellaan globalisaation vaikutuksia yhteiskunnassa.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti liikenteessä ja noudattaa liikennesääntöjä.
Koulutuksen osan sijoittuminen koulutuksen toteutuksessa	Koulutuksen modulointisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien osa-alueiden toteutuksen etenemistä. Opiskelijan opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Opintojen modulointisuunnitelma on luvussa 3.

4.2.2 Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen, 10–20 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija • tunnistaa omat voimavaransa ja vahvistaa toimintakykyään sekä hyvinvointiaan • perehtyy yhteiskunnan tarjoamiin palvelujärjestelmiin ja palveluihin • toimii eri tilanteissa yhteistyössä muiden kanssa ja noudattaa käytöstapoja ja tapakulttuuria • hahmottaa oman vuorokausirytmensä ja osaa mukauttaa sen opiskelun ja työelämän tarpeisiin • hankkii tietoja ja taitoja, joiden avulla tekee oman elämänsä taloudellisia päätöksiä • suunnittelee ja mahdollisesti valitsee, päättää ja hankkii arkielämään ja itsenäiseen asumiseen liittyviä asioita ja tuotteita • ymmärtää, miten hygienia vaikuttaa terveyteen, turvallisuuteen ja hyvinvointiin • osaa huoltaa vaatteensa • tuntee turvalliset, vastuulliset ja kestävät toimintatavat opiskelu- ja asuinympäristössään • suunnittelee kodin ruokaostokset ja valmistaa kotiruokaa • tutustuu erilaisiin liikunta- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin • tutustuu taide- ja kulttuuripalveluiden ja tapahtumien tarjontaan • saa valmiuksia kädentaitojen käyttämiseen arjen toiminnoissa

	• ymmärtää sosiaalisten suhteiden merkityksen hyvinvoinnille.
Arviointi	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Ennen koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla koulutusvaatimuksissa edellytettyä osaamista entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnustetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnistamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista koulutusvaatimusten saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon parantamista. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoitetaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa koulutuksen osan osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija • ottaa kykijensä mukaan vastuuta itsestään ja omasta toiminnastaan sekä huolehtii oman arkensa sujumisesta • osaa käyttää omatoimisesti yhteiskunnan tarjoamia palveluja omien tarpeidensa mukaisesti • toimii yksilönä ja ryhmässä vastuullisesti sekä edistää tasa-arvoa ja turvallisuutta • noudattaa hyviä käytöstapoja ja käyttäytyy asiallisesti • osaa suunnitella ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja • suunnittelee oman taloudenhoitonsa realistisesti ja toimii sen mukaan • huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan, pukeutumisestaan ja muusta ulkoisesta olemuksestaan • huoltaa vaatteensa hoito-ohjeiden mukaan • huolehtii opiskelu- ja asuinympäristön siisteydestä ja turvallisuudesta • valitsee tai valmistaa terveellistä ja taloudellista ruokaa ympäristöystävällisesti • noudattaa terveellisiä elämäntapoja ja edistää hyvinvointiaan vapaa-aikanaan ja ottaa arjessaan huomioon voimavaransa ja tarpeensa • käyttää ja soveltaa kädentaitojaan monipuolisesti arjen toiminnaissa • hakeutuu sosiaaliseen kanssakäymiseen muiden kanssa itselleen sopivalla tavalla ja ylläpitää sosiaalisia suhteita ja verkostoja. Arviointia voidaan tarvittaessa täydentää sanallisella arvioinnilla hyväksyty (H) -merkinnän lisäksi.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Itsetuntemus ja toimintakyvyn vahvistaminen • Yhteiskunnan tarjoamien palvelujärjestelmän ja palveluiden tunteminen • Käytöstapojen ja tapakulttuurin noudattaminen

	• Oman vuorokausirytmien tunteminen • Taloudellisissa päätöksissä tarvittavat tiedot ja taidot • Itsenäisen elämisen taidot • Omasta hygieniasta huolehtiminen • Vaatehuolto • Kestävä kehitys • Kotiruoan valmistaminen ja ruokaostosten suunnittelu • Liikunta- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien tuntemus • Taide- ja kulttuuritapahtumien tuntemus • Kädentaitojen vahvistaminen • Sosiaalisuus
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija näyttää osaamisensa käytännön työtehtävissä suullisesti, kirjallisesti tai kuvallisesti ja arvioi myös itse osaamistaan. Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimiseen ja oppisopimus-koulutukseen valmentautumisen yhteydessä. Osoitettava oppiminen vastaa koulutuksen perusteissa määrättyjä koulutuksen osan osaamistavoitteita ja arvioinnin kohteita.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • yhteiskunnan palvelut • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • sähköisissä oppimisympäristöissä oppiminen • tutustumiskäynnit: yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • portfolio, tuote
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat koulutuksen osan vaatimusten, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ja ohjaajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	Oppiminen ja ongelmanratkaisu Opiskelija suunnittelee toimintaansa sekä kehittää itseään ja työtään. Hän arvioi omaa osaamistaan. Hän ratkaisee työssään ongelmia sekä valitsee ja päättää asioistaan. Hän toimii työssään joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti. Hän hankkii tietoa, jäsentää, arvioi ja soveltaa sitä. Vuorovaikutus ja yhteistyö Opiskelija toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja selkeästi ja rakentavasti ja herättää luottamusta. Hän toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä sekä kohtelee erilaisia ihmisiä tasavertaisesti. Hän noudattaa yleisesti hyväksytyjä käyttäytymissääntöjä ja toimintatapoja. Hän hyödyntää saamaansa palautetta toiminnassaan. Ammattietiikka Opiskelija toimii työssään koulutuksen arvoperustan mukaisesti. Hän sitoutuu koulutukseen ja toimii vastuullisesti ja noudattaa sopimuksia. Terveys, turvallisuus ja toimintakyky

	Opiskelija toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana sekä liikenteessä ja ylläpitää terveellisiä elintapoja sekä toiminta- ja työkykyään. Hän työskentelee ergonomisesti ja liikkuu ylläpitääkseen terveyttään sekä ehkäisee opiskeluympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja. Aloitekyky ja yrittäjyys Opiskelija edistää toiminnallaan tavoitteiden saavuttamista. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti. Hän suunnittelee toimintaansa ja opiskelee tavoitteiden saavuttamiseksi. Kestävä kehitys Opiskelija toimii kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa opiskelussaan keskeisiä kestävän kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia. Estetiikka Opiskelija ottaa toiminnassaan huomioon esteettiset tekijät. Hän edistää tai ylläpitää opiskeluympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä. Viestintä ja mediaosaaminen Opiskelija viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla hyödyntäen kielitaitoaan. Hän havainnoi ja käyttää kriittisesti mediaa ja viestintäteknologiaa. Matematiikka ja luonnontieteet Opiskelija käyttää peruslaskuja arkipäivän laskutehtävien ratkaisemisessa. Teknologia ja tietotekniikka Opiskelija hyödyntää teknologiaa monipuolisesti. Hän käyttää tietotekniikkaa monipuolisesti opiskelijana ja kansalaisena. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit Opiskelija käyttää hyödykseen tietoa yhteiskunnan perusrakenteista ja toimintavoista sekä osallistuu rakentavalla tavalla yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti sekä opiskelijana että arkielämässä. Hän pyrkii aktiivisella toiminnalla vaikuttamaan epäkohtien poistamiseen. Hän noudattaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja.
Yrittäjyys	Opiskelija oppii valitsemaan ja ratkaisemaan asioita ja hyödyntää saamaansa palautetta. Hän tunnistaa mahdollisia elämäntilanteiden haasteita.
Kansainvälisyys	Opiskelija toimii asiallisesti ja koulutuksen vaatimusten mukaisesti eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toimissa.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti liikenteessä ja noudattaa liikennesääntöjä.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen modulointisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien toteutuksen etenemistä. Opiskelijan opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

4.2.3 Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen, 10–20 osp

Osaamistavoitteet	Opiskelija syventää tietoa käytännön työelämästä ja itselleen sopivista ammateista. Opiskelija selkiyttää ja vahvistaa henkilökohtaisia valmiuksiaan toimia eri ammateissa, työelämässä ja työssäoppimisessa työpaikoilla. Hän hankkii kokemuksia oppisopimuskoulutuksesta eräänä mahdollisena koulutusvaihtoehtona. Opiskelija • syventää tuntemusta valitsemistaan ammattialoista ja selkiyttää omia koulutustavoitteitaan sekä hankkii tietoa itseään kiinnostavista tutkinnoista • selkiyttää ja parantaa ammatillisia valmiuksiaan ja edellytyksiään toimia tulevassa ammatissaan • arvioi soveltuvuuttaan eri ammattialoille käytännön toiminnan kautta • vahvistaa sosiaalisia taitojaan, joita tarvitaan työelämässä ja työssäoppimiseen valmentautumisessa • hankkii tietoa työelämän eettisistä ja esteettisistä kysymyksistä • tietää työlainsäädäntöön ja työelämän sopimuskäytäntöihin liittyviä perusasioita sekä omat oikeutensa ja velvollisuutensa työntekijänä • tunnistaa työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja sekä noudattaa työturvallisuusohjeita • osaa ottaa vastaan ohjausta ja palautetta työpaikkaohjaajalta ja ohjaavalta opettajalta • suunnittelee omaa työskentelyään ja toimii asetettujen tavoitteiden mukaan • syventää oppisopimuskoulutuksen tuntemusta ja sen työsuhteperusteisuutta sekä on selvillä koulutusmuodon soveltuvuudesta itselleen.
Arviointi	Osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa koulutuksen osan osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osamistaan. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Arviointia voidaan tarvittaessa täydentää sanallisella arvioinnilla hyväksyty (H) -merkinnän lisäksi.
Osaamisen arvioinnin kohteet	Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi suoritetuksi, kun opiskelija • ymmärtää koulutuksen ja tehtyjen koulutusratkaisujen merkityksen oman elämän kannalta ja suhteessa eri ammattialojen vaatimuksiin • löytää itseään kiinnostavan alan ja ammattinsa eri koulutus- ja työelämävaihtoehdoista

	• toimii työpaikalla koulutukselleen ja ammatinvalinnalleen asettamien tavoitteidensa mukaisesti • työskentelee vastuullisesti ja yhteistyökykyisesti työelämässä sekä haluaa kehittää itseään ja osaamistaan työpaikalla • toimii työpaikalla sovittujen ammattieettisten periaatteiden mukaisesti ja ylläpitää tai edistää ympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä • toimii sovitusti työelämän keskeisten pelisääntöjen mukaan noudattaen työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia • suojautuu oikein työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja vastaan ja torjuu vaaraa aiheuttavia tilanteita ennalta • ottaa aktiivisesti vastaan palautetta ja toimii palautteen mukaisesti • tekee päätöksen oppisopimiskoulutuksen soveltuvuudesta suhteessa omiin tavoitteisiin • suorittaa työssäoppimiseen tai oppisopimukseen valmentautumisen sovitusti.
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa suullisesti, kirjallisesti tai kuvallisesti ja arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • yhteistyöoppilaitokset • työpaikat • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppimiseen valmentautuminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen, vertaisoppiminen • sähköisessä ympäristössä oppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • portfolio, tuotteet • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettaja kertoo opiskelijalle koulutuksen osan osaamistavoitteet, toteutuksen ja arvioinnin. Opettaja ohjaa ja tukee opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu • Vuorovaikutus ja yhteistyö • Ammattietiikka • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky • Aloitekyky ja yrittäjyys • Kestävä kehitys • Estetiikka • Viestintä ja mediaosaaminen • Matematiikka ja luonnontieteet • Teknologia ja tietotekniikka • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit
Yrittäjyys	Koulutuksen osassa korostuu yrittäjämäinen toimintatapa. Koulutuksen osassa oppimisympäristönä voi osin olla NY-yritys tai osuuskunta.
Kansainvälisyys	Koulutuksen osaan voi sisältyä työssäoppimiseen valmentautumista ulkomailla.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti kodin ja työpaikan välillä ja noudattaa liikennesääntöjä.

Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen osa toteutuu jokaisessa lukuvuoden neljässä moduulissa. Opintojen etenemisjärjestys määräytyy opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

4.3 Ammatillisen koulutuksen osat tai osa-alueet, 0–10 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija osaa valitsemansa koulutuksen osan tai osa-alueen sisällöt ja hallitsee osan tai osa-alueen ammatillisen perustutkinnon vaatimusten mukaan.
Arviointi	Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan Ennen koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla koulutusvaatimuksissa edellytettyä osaamista entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnustetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnustamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista koulutusvaatimusten saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon parantamista. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamisen. Tutkinnon osan osa-alueen osaaminen voidaan osoittaa ammatillisen tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Opiskelija osoittaa hallitsevansa koulutuksenosan osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Ammatillisen perustutkinnon osat tai osa-alueet arvioidaan, kuten perustutkinnon perusteissa määrätään.
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa tutkinnon osan tai tutkinnon osan osa-alueen arviointikriteerien mukaan.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • osuuskunta, NY-yritys • työelämä • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • sähköisissä oppimisympäristöissä oppiminen • tapahtumat • portfolio, tuotteet
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat koulutuksen osan vaatimusten, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ja ohjaajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu • Vuorovaikutus ja yhteistyö • Ammattietiikka • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky • Aloitekyky ja yrittäjäyys

	• Kestävä kehitys • Estetiikka • Viestintä ja mediaosaaminen • Matematiikka ja luonnontieteet • Teknologia ja tietotekniikka • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit
Yrittäjyys	Opiskelija suunnittelee toimintansa ja toimii oma-aloitteisesti ja järjestelmällisesti tavoitteiden saavuttamiseksi.
Kansainvälisyys	Opiskelija toimii asiallisesti ja koulutuksen vaatimusten mukaisesti eri kulttuuri- ja kielialueiden ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toiminnoissa. Opiskelija ottaa huomioon eri kulttuurien eroja.
Kestävä kehitys	Opiskelija toimii ammattialan kestävä kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävä kehityksen sääntöjä, määräyksiä ja sopimuksia.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen moduolintisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien toteutuksen etenemistä. Opiskelijan opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen (0-5 osp)

4.3.1 Taide ja kulttuuri, 0 - 3 osp, valinnainen

Osaamistavoitteet	Perustutkinnon perusteiden mukaisesti opiskelija osaa • tunnistaa taiteen ja kulttuurin eri ilmenemismuotoja ja hyödyntää niitä • tutkia, ilmaista ja tulkita kulttuurista todellisuutta (esimerkiksi musiikin, tanssin, teatterin, kirjallisuuden, median, kuvataiteen tai käsityön keinoin) • arvioida ja soveltaa monimuotoista suomalaista kulttuuriperintöä ja oman alan vakiintuneita käytäntöjä • noudattaa kulttuurisesti kestävä kehityksen periaatteita ja ymmärtää valintojensa kulttuuriset vaikutukset • kehittää taiteelle ominaisten esittämisen tapojen ja materiaalien, oman ilmaisun, suunnitteluprosessien, palvelu- ja tuotemuotoilun ja estetiikan tuntemustaan omalla alallaan ja soveltaa hankkimaansa taiteen ja kulttuurin osaamistaan omassa työssään. • tuottaa kulttuuri- ja kuvataideteoksia ja -tuotteita eri tekniikoilla.
Arviointi	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Ennen uuden tutkinnon osan osa-alueen aloittamista tulee selvittää, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista jo olemassa. Opiskelijalla on oikeus hakea osaamistavoitteita vastaavan osaamisen tunnustamista. Oppimisen arviointi Tutkinnon osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä.

	Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Tutkinnon osan osa-alueen osaaminen voidaan osoittaa ammatillisen tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Yhteisessä tutkinnon osassa arvosana annetaan erikseen myös tutkinnon osan osa-alueelta, mutta tutkintotodistukseen ja todistukseen suoritetuista tutkinnon osista merkitään kuitenkin vain yhteisen tutkinnon osan arvosana, joka muodostuu osa-alueiden osaamisen arvioinnin yhdistelmänä. Opiskelijan arviointiin sisältyy olennaisesti arviointikeskustelu, joka käydään kaikkien arviointiin osallistuneiden kesken. Tutkinnon osan osa-alueen arvosana merkitään opintosuoritusotteeseen. Osaaminen arvioidaan arviointiasteikolla kiitettävä 3, hyvä 2, tyydyttävä 1. Arviointikriteerit määritellään perustutkinnon perusteissa.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Taiteen ja kulttuurin tunnistaminen ja hyödyntäminen • Oma tuottaminen ja tulkitseminen • Kulttuuriperinnön soveltaminen • Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen • Suunnitteluprosessin toteuttaminen
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti ja/tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Osoitettava osaaminen vastaa tutkinnon perusteissa määrättyjä tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpaja • tapahtumat • virtuaalinen oppimisympäristö • tutustumiskäynnit; yritysvierailut ja opintomatkat • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppiminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • virtuaaliympäristössä oppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • kilpailutoiminta • opinnäyte, portfolio, tuote • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan ja ammattiohjaajan kanssa.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu ○ Taiteen ja kulttuurin tunnistaminen ja hyödyntäminen ○ Oma tuottaminen ja tulkitseminen ○ Kulttuuriperinnön soveltaminen ○ Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen ○ Suunnitteluprosessin toteuttaminen

	• Aloitekyky ja yrittäjäyys ○ Oma tuottaminen ja tulkitseminen ○ Suunnitteluprosessin toteuttaminen • Kestävä kehitys ○ Kulttuuriperinnön soveltaminen ○ Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen • Estetiikka ○ Taiteen ja kulttuurin tunnistaminen ja hyödyntäminen ○ Oma tuottaminen ja tulkitseminen • Viestintä ja mediaosaaminen ○ Taiteen ja kulttuurin tunnistaminen ja hyödyntäminen • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit ○ Taiteen ja kulttuurin tunnistaminen ja hyödyntäminen ○ Kulttuuriperinnön soveltaminen
Yrittäjäyys	Opiskelija voi toimia NY-yrityksessä tai osuuskunnassa sekä saavuttaa osa-alueen osaamista yrittäjämäisillä toimintatavoilla.
Kansainvälisyys	Opiskelijalla on mahdollisuus kansainväliseen vaihtoon ja toimimiseen monikulttuurisessa oppimisympäristössä.
Kestävä kehitys	Kestävä kehitys otetaan huomioon tutkinnon osaan soveltuvalta tavalla.
Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä. Oppilaitoksen kulkuneuvojen käyttöön on määritelty toimintatapa ja -säännöt.
Integrointi ammatillisiin tutkinnon osiin	Yhteisten tutkinnon osien ja ammatillisten tutkinnon osien opettajat tekevät yhteistyötä • tutkinnon osan toteutuksen suunnittelussa • osa-alueen osaamistavoitteiden ja ammatillisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten välisten vastaavuuksien löytämisessä ja hyödyntämisessä toteutuksessa.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Tutkinnon modulointisuunnitelma kuvaa tutkinnon osien osa-alueiden toteutuksen etenemistä. Opiskelijan yksilöllinen ja joustava opintopolku määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

4.3.2. Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta, terveystieto, 0-3osp, valinnainen

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija osaa • arvioida fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä omassa elämäntavassaan ja toimintaympäristössään • tarvittaessa käyttää sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja • hyödyntää terveysliikuntaa monipuolisesti • edistää ryhmän jäsenenä ryhmän toimintaa ja osallistua työ- ja opiskelukyvyn sekä hyvinvoinnin edistämiseen.
Arviointi	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Ennen uuden koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista jo entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnistamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi

	Koulutuksen osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua myös ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija • tunnistaa omaan fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyynsä vaikuttavia tekijöitä omassa elämässään • ymmärtää elämäntapoihin liittyviä terveystriskejä ja pyrkii ehkäisemään niitä • osaa etsiä tarvitsemansa sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut • osallistuu työkykyä ylläpitävään liikuntaan • ymmärtää oman myönteisen toimintansa merkityksen sekä itsenäisenä kansalaisena että ryhmän jäsenenä • huolehtii omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnistaan.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Väestön terveyserojen ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöiden huomioon ottaminen • Fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden huomioon ottaminen • Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista • Terveysliikunnan hyödyntäminen • Ryhmän toiminnan ja hyvinvoinnin edistäminen
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti ja/tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös ammatillisen tutkinnon osan tai työssäoppimisen yhteydessä.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpaja • tapahtumat • virtuaalinen oppimisympäristö • tutustumiskäynnit; yritysvierailut ja opintomatkat • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppiminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • sähköisessä ympäristössä oppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • kilpailutoiminta • opinnäyte, portfolio, tuote • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ohjaavat ja

	tukevat opiskelijan oppimista tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan ja ammattiohjaajan kanssa.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu ○ Väestön terveyserojen ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöiden huomioon ottaminen ○ Fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden huomioon ottaminen ○ Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista • Vuorovaikutus ja yhteistyö ○ Ryhmän toiminnan ja hyvinvoinnin edistäminen • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky ○ Väestön terveyserojen ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöiden huomioon ottaminen ○ Fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden huomioon ottaminen ○ Terveysliikunnan hyödyntäminen • Viestintä ja mediaosaaminen ○ Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit ○ Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista
Yrittäjyys	Opiskelija voi toimia NY-yrityksessä tai osuuskunnassa sekä saavuttaa osa-alueen osaamista yrittäjämäisillä toimintatavoilla.
Kansainvälisyys	Opiskelijalla on mahdollisuus kansainväliseen vaihtoon ja toimimiseen monikulttuurisessa oppimisympäristössä.
Kestävä kehitys	Kestävä kehitys otetaan huomioon tutkinnon osaan soveltuvalla tavalla.
Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä. Oppilaitoksen kulkuneuvojen käyttöön on määritelty toimintatapa ja -säännöt.

4.3.3 Psykologia, 0-3 osp, valinnainen

Osaamistavoitteet	Perustutkinnon perusteiden mukaisesti opiskelija osaa • havainnoida ja ymmärtää ihmisen toimintaan vaikuttavia psykologisia tekijöitä • hyödyntää kehityspsykologista tietoa työssään erilaisissa vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa • selittää omaa ja muiden käyttäytymistä psykologisen tiedon avulla • toimia psyykkistä hyvinvointiaan ja oman alan työtehtävistä suoriutumista edistävästi • arvioida työhönsä liittyviä ihmissuhde- ja asiakaspalvelutilanteita ja toimia psykologista tietoa käyttäen.

Arviointi	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Ennen uuden tutkinnon osan osa-alueen aloittamista tulee selvittää, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista jo olemassa. Opiskelijalla on oikeus hakea osaamistavoitteita vastaavan osaamisen tunnustamista. Oppimisen arviointi Tutkinnon osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Tutkinnon osan osa-alueen osaaminen voidaan osoittaa ammatillisen tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Yhteisessä tutkinnon osassa arvosana annetaan erikseen myös tutkinnon osan osa-alueelta, mutta tutkintotodistukseen ja todistukseen suoritetuista tutkinnon osista merkitään kuitenkin vain yhteisen tutkinnon osan arvosana, joka muodostuu osa-alueiden osaamisen arvioinnin yhdistelmänä. Opiskelijan arviointiin sisältyy olennaisesti arviointikeskustelu, joka käydään kaikkien arviointiin osallistuneiden kesken. Tutkinnon osan osa-alueen arvosana merkitään opintosuoritusotteeseen. Osaaminen arvioidaan arviointiasteikolla kiitettävä 3, hyvä 2, tyydyttävä 1. Arviointikriteerit määritellään perustutkinnon perusteissa.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Havainnoiminen ja toiminnan ymmärtäminen • Psykologisen tiedon hyödyntäminen • Psyhyksen vaikutuksen huomioiminen käyttäytymiseen • Psyhyksellisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen • Toimiminen ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti ja/tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Osoitettava osaaminen vastaa tutkinnon perusteissa määrättyjä tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpaja • tapahtumat • virtuaalinen oppimisympäristö • tutustumiskäynnit; yritysvierailut ja opintomatkat • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppiminen

	• itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • virtuaalioppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • kilpailutoiminta • opinnäyte, portfolio, tuote • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan ja ammattiohjaajan kanssa.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu ○ Havainnoiminen ja toiminnan ymmärtäminen ○ Psykologisen tiedon hyödyntäminen ○ Psykisen vaikutuksen huomioiminen käyttäytymiseen ○ Psykkisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ○ Toimiminen ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa • Vuorovaikutus ja yhteistyö ○ Toimiminen ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky ○ Psykkisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen • Aloitekyky ja yrittäjyys ○ Psykisen vaikutuksen huomioiminen käyttäytymiseen ○ Psykkisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ○ Toimiminen ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa • Viestintä ja mediaosaaminen ○ Toimiminen ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit ○ Toimiminen ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa
Yrittäjyys	Opiskelija voi toimia NY-yrityksessä tai osuuskunnassa sekä saavuttaa osa-alueen osaamista yrittäjämäisillä toimintatavoilla.
Kansainvälisyys	Opiskelijalla on mahdollisuus kansainväliseen vaihtoon ja toimimiseen monikulttuurisessa oppimisympäristössä.
Kestävä kehitys	Kestävä kehitys otetaan huomioon tutkinnon osaan soveltuvalla tavalla.
Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä. Oppilaitoksen kulkuneuvojen käyttöön on määritelty toimintatapa ja -säännöt.
Integrointi ammatillisiin tutkinnon osiin	Yhteisten tutkinnon osien ja ammatillisten tutkinnon osien opettajat tekevät yhteistyötä • tutkinnon osan toteutuksen suunnittelussa • osa-alueen osaamistavoitteiden ja ammatillisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten välisten vastaavuuksien löytämisessä ja hyödyntämisessä toteutuksessa.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Tutkinnon modulointisuunnitelma kuvaa tutkinnon osien osa-alueiden toteutuksen etenemistä. Opiskelijan yksilöllinen ja joustava opintopolku määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

4.3.4 Ympäristöosaaminen, 0-3 osp, valinnainen

Osaamistavoitteet	Perustutkinnon perusteiden mukaisesti opiskelija • osaa noudattaa ympäristölainsäädäntöä sekä toimia oman alan laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjärjestelmien ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti • hallitsee ammattitaidon kannalta keskeisten tuotteiden elinkaaren • osaa toimia luonnon monimuotoisuuden säilyttäen • osaa sopeutua ilmastonmuutokseen työ- ja toimintatapavaliinnoilla • osaa edistää energia- ja materiaalitehokkuutta ja ehkäisee jätteiden syntyä • osaa omassa toiminnassaan ottaa huomioon mahdolliset ympäristövaikutukset, kuten päästöt ilmaan, veteen tai maaperään • osaa lajitella jätteet ja hyödyntää kierrätyksen mahdollisuudet omalla alallaan.
Arviointi	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Ennen uuden tutkinnon osan osa-alueen aloittamista tulee selvittää, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista jo olemassa. Opiskelijalla on oikeus hakea osaamistavoitteita vastaavan osaamisen tunnustamista. Oppimisen arviointi Tutkinnon osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Tutkinnon osan osa-alueen osaaminen voidaan osoittaa ammatillisen tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Yhteisessä tutkinnon osassa arvosana annetaan erikseen myös tutkinnon osan osa-alueelta, mutta tutkintotodistukseen ja todistukseen suoritetuista tutkinnon osista merkitään kuitenkin vain yhteisen tutkinnon osan arvosana, joka muodostuu osa-alueiden osaamisen arvioinnin yhdistelmänä. Opiskelijan arviointiin sisältyy olennaisesti arviointikeskustelu, joka käydään kaikkien arviointiin osallistuneiden kesken. Tutkinnon osan osa-alueen arvosana merkitään opintosuoritusotteeseen. Osaaminen arvioidaan arviointiasteikolla kiitettävä 3, hyvä 2, tyydyttävä 1. Arviointikriteerit määritellään perustutkinnon perusteissa.

Osaamisen arvioinnin kohteet	• Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen • Elinkaariajattelun toteuttaminen • Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen • Ilmastonmuutokseen sopeutuminen • Energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen sekä jätteiden synnyn ehkäiseminen • Toiminnan ympäristövaikutuksien huomioon ottaminen • Jätteiden lajittelu ja kierrätys
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti ja/tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Osoitettava osaaminen vastaa tutkinnon perusteissa määrättyjä tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpaja • tapahtumat • virtuaalinen oppimisympäristö • tutustumiskäynnit; yritysvierailut ja opintomatkat • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppiminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • virtuaalioppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • kilpailutoiminta • opinnäyte, portfolio, tuote • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan ja ammattiohjaajan kanssa.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu ○ Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen ○ Elinkaariajattelun toteuttaminen ○ Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ○ Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ○ Energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen sekä jätteiden synnyn ehkäiseminen ○ Toiminnan ympäristövaikutuksien huomioon ottaminen ○ Jätteiden lajittelu ja kierrätys • Ammattietiikka ○ Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen ○ Elinkaariajattelun toteuttaminen ○ Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ○ Energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen sekä jätteiden synnyn ehkäiseminen ○ Toiminnan ympäristövaikutuksien huomioon ottaminen ○ Jätteiden lajittelu ja kierrätys • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky ○ Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen • Aloitekyky ja yrittäjyys ○ Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen ○ Energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen sekä jätteiden synnyn ehkäiseminen ○ Toiminnan ympäristövaikutuksien huomioon ottaminen ○ Jätteiden lajittelu ja kierrätys • Kestävä kehitys ○ Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen ○ Elinkaariajattelun toteuttaminen ○ Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ○ Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ○ Energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen sekä jätteiden synnyn ehkäiseminen ○ Toiminnan ympäristövaikutuksien huomioon ottaminen ○ Jätteiden lajittelu ja kierrätys • Matematiikka ja luonnontieteet ○ Jätteiden lajittelu ja kierrätys • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit ○ Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen ○ Elinkaariajattelun toteuttaminen
Yrittäjyys	Opiskelija voi toimia NY-yrityksessä tai osuuskunnassa sekä saavuttaa osa-alueen osaamista yrittäjämäisillä toimintatavoilla.
Kansainvälisyys	Opiskelijalla on mahdollisuus kansainväliseen vaihtoon ja toimimiseen monikulttuurisessa oppimisympäristössä.
Kestävä kehitys	Kestävä kehitys otetaan huomioon tutkinnon osaan soveltuvalla tavalla.

Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä. Oppilaitoksen kulkuneuvojen käyttöön on määritelty toimintatapa ja -säännöt.
Integrointi ammatillisiin tutkinnon osiin	Yhteisten tutkinnon osien ja ammatillisten tutkinnon osien opettajat tekevät yhteistyötä tutkinnon osan toteutuksen suunnittelussa osa-alueen osaamistavoitteiden ja ammatillisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten välisten vastaavuuksien löytämisessä ja hyödyntämisessä toteutuksessa.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Tutkinnon modulointisuunnitelma kuvaa tutkinnon osien osa-alueiden toteutuksen etenemistä. Opiskelijan yksilöllinen ja joustava opintopolku määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

4.3.5 Hygieniosaaminen arjen ruoanlaitossa 0-5 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija tietää elintarvikehygienian perusteet ja tavoitteet tietää elintarvikkeiden riski- ja vaaratekijät osaa ehkäistä omalla toiminnalla elintarvikkeiden saastumista ja pilaantumista osaa käyttää hygieenisiiä työtapoja elintarvikkeiden käsittelyssä tietää ruokamyrkytyksiä aiheuttavat tekijät osaa huolehtia omasta henkilökohtaisesta hygieniasta tietää puhtaanapidon merkityksen elintarvikehygieniassa ymmärtää, mitä on omavalvonta elintarvikehygienian näkökulmasta.
Arviointi	Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan Ennen koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla koulutusvaatimuksissa edellytettyä osaamista entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnustetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnustamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista koulutusvaatimusten saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon parantamista. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa koulutuksen osan osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija tunnistaa helposti pilaantuvat elintarvikkeet tietää, miksi helposti pilaantuvia elintarvikkeita pitää käsitellä hygieenisesti säilyttää ja käsittelee elintarvikkeita oikein estää omalla toiminnallaan elintarvikkeiden saastumista ja pilaantumista käyttää hygieenisiiä työtapoja elintarvikkeiden käsittelyssä

	tietää tavallisimmat ruokamyrkytysten aiheuttajat huolehtii omasta henkilökohtaisesta hygieniasta (työvaatteet, käsihygieni, korut/lävistyksset) ymmärtää puhtaanapidon merkityksen elintarvikehygieniassa on tietoinen omavalvonnasta ja toimii omavalvontasuunnitelman mukaisesti.
Osaamisen arvioinnin kohteet	Osa-alueen arvioinnin kohteet: hygieeniset työtavat elintarvikkeiden oikea säilyttäminen vaaravyöhykelämpötilan tiedostaminen puhtaat työvälineet, koneet ja tilat henkilökohtainen hygienia omavalvonta ja puhdistusohjelma
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa osallistumalla hygieniaosaamispassiteistiin sekä noudattaa arjen ruoanlaittoon liittyviä elintarvikehygienian periaatteita.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt osuuskunta, NY-yritys työelämä työpajat tapahtumat sähköiset oppimisympäristöt muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: opettajan ohjaus ja valmennus itsenäinen oppiminen tiimioppiminen sähköisissä oppimisympäristöissä oppiminen tapahtumat portfolio
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat koulutuksen osan vaatimusten, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ja ohjaajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	Oppiminen ja ongelmanratkaisu Vuorovaikutus ja yhteistyö Ammattietiikka Terveys, turvallisuus ja toimintakyky Aloitekyky ja yrittäjäyys Kestävä kehitys Estetiikka Viestintä ja mediaosaaminen Matematiikka ja luonnontieteet Teknologia ja tietotekniikka Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit
Yrittäjäyys	Opiskelija suunnittelee toimintansa ja toimii oma-aloitteisesti ja järjestelmällisesti tavoitteiden saavuttamiseksi.
Kansainvälisyys	Opiskelija toimii asiallisesti ja koulutuksen vaatimusten mukaisesti eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toiminna. Opiskelija ottaa huomioon eri kulttuurien eroja.
Kestävä kehitys	Opiskelija toimii ammattinsa kestävä kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävä kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen modulointisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien toteutuksen etenemistä. Opiskelijan opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

4.3.6 Ensiapu EA1, 0-1 osp

Osaamistavoitteet	Ensiavun peruskurssi antaa perustiedot ja -taidot auttaa hätätilanteessa ja tavallisimmissa sairaus- ja onnettomuustilanteissa. EA 1-todistus on voimassa kolme vuotta. Kurssitodistus on pätevä kaikissa Euroopan maissa.
Arviointi	Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan Ennen koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla koulutusvaatimuksissa edellytettyä osaamista entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnistamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista koulutusvaatimusten saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon parantamista. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa koulutuksenosan osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija osallistuu harjoituksiin sekä lopputestiin
Osaamisen arvioinnin kohteet	Osa-alueen arvioinnin kohteet: Ensiapua vaativat tilanteet ja niiden ehkäisy Auttajana toimiminen Toiminta onnettomuuden ja sairauskohtauksen sattuessa Tajuttomalle annettava ensiapu peruselvytys vierasesine hengitysteissä Haavat ja hallitsematon verenvuoto verenkierron häiriötila (sokki) tavallisimmat sairauskohtaukset Eriytyypiset haavat Eriasteiset palovammat ja sähkötapaturmat Murtumat Nivelvammat Myrkytykset
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa osallistumalla ensiapukurssin lopputestiin.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt muut mahdolliset oppimisympäristöt

Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat koulutuksen osan vaatimusten, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ja ohjaajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu • Vuorovaikutus ja yhteistyö • Ammattietiikka • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky • Aloitekyky ja yrittäjyys • Kestävä kehitys • Estetiikka • Viestintä ja mediaosaaminen • Teknologia ja tietotekniikka • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit
Yrittäjyys	Opiskelija suunnittelee toimintansa ja toimii oma-aloitteisesti ja järjestelmällisesti tavoitteiden saavuttamiseksi.
Kansainvälisyys	Opiskelija toimii asiallisesti ja koulutuksen vaatimusten mukaisesti eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toiminnaissa. Opiskelija ottaa huomioon eri kulttuurien eroja.
Kestävä kehitys	Opiskelija toimii ammattinsa kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävän kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen modulointisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien toteutuksen etenemistä. Opiskelijan opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

4.3.7 Tulityö- ja turvallisuuskurssi, 0-1 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija osaa valitsemansa koulutuksen osan tai osa-alueen sisällöt ja hallitsee osan tai osa-alueen ammatillisen perustutkinnon vaatimusten mukaan.
Arviointi	Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan Ennen koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla koulutusvaatimuksissa edellytettyä osaamista entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnustetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnustamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista koulutusvaatimusten saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon parantamista. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoitetaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Osaamisen arviointi

	Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Tutkinnon osan osa-alueen osaaminen voidaan osoittaa ammatillisen tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Opiskelija osoittaa hallitsevansa koulutuksenosan osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Ammatillisen perustutkinnon osat tai osa-alueet arvioidaan, kuten perustutkinnon perusteissa määrätään.
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa tutkinnon osan tai tutkinnon osan osa-alueen arviointikriteerien mukaan.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • osuuskunta, NY-yritys • työelämä • työpajat • tapahtumat • sähköiset oppimisympäristöt • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • sähköisissä oppimisympäristöissä oppiminen • tapahtumat • portfolio, tuotteet
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat koulutuksen osan vaatimusten, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ja ohjaajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista.
Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu • Vuorovaikutus ja yhteistyö • Ammattietiikka • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky • Aloitekyky ja yrittäjäyys • Kestävä kehitys • Estetiikka • Viestintä ja mediaosaaminen • Matematiikka ja luonnontieteet • Teknologia ja tietotekniikka • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit
Yrittäjäyys	Opiskelija suunnittelee toimintansa ja toimii oma-aloitteisesti ja järjestelmällisesti tavoitteiden saavuttamiseksi.
Kansainvälisyys	Opiskelija toimii asiallisesti ja koulutuksen vaatimusten mukaisesti eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toimissa. Opiskelija ottaa huomioon eri kulttuurien eroja.
Kestävä kehitys	Opiskelija toimii ammattialan kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävän kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia.
Liikenneturvallisuus	Opiskelija osaa liikkua turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen modulointisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien toteutuksen etenemistä. Opiskelijan opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan.

4.4 Vapaasti valittavat koulutuksen osat, 0–5 osp

4.4.1 Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, 0 – 2,5 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija kehittää ja vahvistaa kulttuurienvälistä osaamistaan (Intercultural Competence). Opiskelija tutustuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ymmärtäen niiden yhteyden kulttuureihin tunnistaa kulttuureihin ja kansainvälisyyteen liittyvää termistöä (esimerkiksi: kulttuurinen lukutaito, interkulttuurinen kompetenssi, monikulttuurisuus, kulttuurienvälisyys, kansainvälisyys, kotikansainvälisyys) aktivoi kulttuurista lukutaitoaan rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiään oman kokemusmaailmansa kautta syventää tuntemustaan erityisesti eurooppalaisten kulttuurien peruspiirteistä ja monimuotoisuudesta (esimerkiksi tutkimalla ja tulkitsemalla kulttuurista todellisuutta erilaisin menetelmin) kehittää valmiuksiaan kulttuurienväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen kotikansainvälisessä tai kansainvälisessä ympäristössä.
Arviointi	Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan Ennen koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus hakea osaamistavoitteita vastaavan osaamisen tunnustamista. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnustamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Nuomerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) –arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan suoritetuksi, kun opiskelija ymmärtää ja toimii tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaisesti ymmärtää kulttuureihin ja kansainvälisyyteen liittyvän termistön merkityseroja tunnistaa oman kulttuurisen lukutaitonsa kehittymiskohteet tiedostaa oman kulttuuri-identiteettinsä

	tunnistaa erityisesti eurooppalaisten kulttuureiden perus- ja erityispiirteistä toimii luontevasti kulttuurienvälisissä viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen arvioinnin kohteet	Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteiden tunteminen ja noudattaminen Kulttuurisen lukutaidon kehittäminen ja vahvistaminen Kulttuuri-identiteetin tiedostaminen ja rakentaminen Kulttuurien peruspiirteiden ja monimuotoisuuden tunnistaminen ja huomioiminen omassa toiminnassa
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti suullisesti, kirjallisesti ja/tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt NY-yritys, osuuskunta työelämä työpaja tapahtumat virtuaalinen oppimisympäristö tutustumiskäynnit; yritysvierailut ja opintomatkat muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla opettajan ohjaus ja valmennus työssäoppiminen itsenäinen oppiminen tiimioppiminen virtuaalisympäristössä oppiminen tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat kilpailutoiminta opinnäyte, portfolio, tuote oppisopimus työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat koulutuksen osan osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan ja ammattiohjaajan kanssa.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Oppiminen ja ongelmanratkaisu Kulttuurien erityispiirteiden ja monimuotoisuuden tunnistaminen ja hyödyntäminen Kulttuurinvälisessä viestinnässä toimiminen Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen Aloitekyky ja yrittäjyys Aktiivisen viestinnän ja vuorovaikutuksen tuottaminen ja tulkitseminen vieraassa kulttuurikontekstissa Kestävä kehitys Kulttuuriperinnön soveltaminen Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen Estetiikka Kulttuurisen monimuotoisuuden tunnistaminen ja hyödyntäminen Viestintä ja mediaosaaminen Kulttuurien tunnistaminen ja hyödyntäminen Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit Kulttuurisen monimuotoisuuden tunnistaminen ja hyödyntäminen
Yrittäjyys	Opiskelija voi toimia NY-yrityksessä tai osuuskunnassa sekä saavuttaa osaamista yrittäjämäisillä toimintatavoilla.

Kansainvälisyys	Opiskelijalla on mahdollisuus kansainväliseen vaihtoon ja toimimiseen monikulttuurisessa oppimisympäristössä.
Kestävä kehitys	Sosiaalinen kestävä kehitys otetaan huomioon koulutuksen osaan soveltuvalta tavalla.
Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä. Oppilaitoksen kulkuneuvojen käyttöön on määritelty toimintatapa ja -säännöt.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Koulutuksen modulointisuunnitelma kuvaa koulutuksen osien toteutuksen etenemistä. Opiskelijan opintojen etenemisjärjestys määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

4.4.2 Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, 0 - 2,5 osp

Osaamistavoitteet	Koulutuksen perusteiden mukaisesti opiskelija osaa • arvioida fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä omassa elämäntavassaan ja toimintaympäristössään • tarvittaessa käyttää sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja • hyödyntää terveystietoa monipuolisesti • edistää ryhmän jäsenenä ryhmän toimintaa ja osallistua työ- ja opiskelukyvyn sekä hyvinvoinnin edistämiseen.
Arviointi	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Ennen uuden koulutuksen osan aloittamista selvitetään, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista jo entuudestaan. Opiskelijalla on oikeus saada osaamistavoitteita vastaava osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Opiskelija anoo itse osaamisen tunnistamista ja tunnustamista etukäteen. Oppimisen arviointi Koulutuksen osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua myös ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan.. Osaaminen arvioidaan hyväksyty (H) -arvosanalla. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija • tunnistaa omaan fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyynsä vaikuttavia tekijöitä omassa elämässään • ymmärtää elämäntapoihin liittyviä terveystietoja ja pyrkii ehkäisemään niitä • osaa etsiä tarvitsemansa sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut • osallistuu työkykyä ylläpitävään liikuntaan • ymmärtää oman myönteisen toimintansa merkityksen sekä itsenäisenä kansalaisena että ryhmän jäsenenä • huolehtii omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnistaan.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Väestön terveyserojen ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöiden huomioon ottaminen • Fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden huomioon ottaminen • Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista

	• Terveysliikunnan hyödyntäminen • Ryhmän toiminnan ja hyvinvoinnin edistäminen
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa monipuolisesti suullisesti, kirjallisesti ja/tai kuvallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet). Opiskelija voi osoittaa osaamisensa myös ammatillisen tutkinnon osan tai työssäoppimisen yhteydessä.
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja ulkomailla: • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • työelämä • työpaja • tapahtumat • virtuaalinen oppimisympäristö • tutustumiskäynnit; yritysvierailut ja opintomatkat • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja ulkomailla: • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppiminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • sähköisessä ympäristössä oppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, opintomatkat, tapahtumat • kilpailutoiminta • opinnäyte, portfolio, tuote • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan ja ammattiohjaajan kanssa.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu ○ Väestön terveyserojen ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöiden huomioon ottaminen ○ Fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden huomioon ottaminen ○ Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista • Vuorovaikutus ja yhteistyö ○ Ryhmän toiminnan ja hyvinvoinnin edistäminen • Terveys, turvallisuus ja toimintakyky ○ Väestön terveyserojen ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöiden huomioon ottaminen ○ Fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden huomioon ottaminen ○ Terveysliikunnan hyödyntäminen • Viestintä ja mediaosaaminen ○ Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista • Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit ○ Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista
Yrittäjyys	Opiskelija voi toimia NY-yrityksessä tai osuuskunnassa sekä saavuttaa osa-alueen osaamista yrittäjämäisillä toimintatavoilla.
Kansainvälisyys	Opiskelijalla on mahdollisuus kansainväliseen vaihtoon ja toimimiseen monikulttuurisessa oppimisympäristössä.
Kestävä kehitys	Kestävä kehitys otetaan huomioon tutkinnon osaan soveltuvalla tavalla.

Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä. Oppilaitoksen kulkuneuvojen käyttöön on määritelty toimintatapa ja -säännöt.
Integrointi ammatillisiin tutkinnon osiin	Yhteisten tutkinnon osien ja ammatillisten tutkinnon osien opettajat tekevät yhteistyötä tutkinnon osan toteutuksen suunnittelussa osa-alueen osaamistavoitteiden ja ammatillisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten välisten vastaavuuksien löytämisessä ja hyödyntämisessä toteutuksessa.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Tutkinnon modulointisuunnitelma kuvaa tutkinnon osien osa-alueiden toteutuksen etenemistä. Opiskelijan yksilöllinen ja joustava opintopolku määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

4.4.3 Yrittäjyys ja yritystoiminta, 0–3 osp, valinnainen

Osaamistavoitteet	Perustutkinnon perusteiden mukaisesti opiskelija osaa kartoittaa oman alan yritystoiminnan kehittämistarpeita selvittää oman liiketoiminnan tuloksellisuuden ja oman työpanoksen vaikutuksen siihen toteuttamalla pienen projektin tehdä kehittämis ehdotuksia uusista toimintatavoista ja muuttaa omaa toimintaansa suunnitella omaa toimintaansa ja ajankäyttöään.
Arviointi	Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen Ennen uuden tutkinnon osan osa-alueiden aloittamista tulee selvittää, onko opiskelijalla osaamistavoitteissa edellytettyä osaamista jo olemassa. Opiskelijalla on oikeus hakea osaamistavoitteita vastaavan osaamisen tunnustamista. Oppimisen arviointi Tutkinnon osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä. Osaamisen arviointi Opiskelija osoittaa hallitsevansa osa-alueen osaamistavoitteet mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina ja arvioi myös itse osaamistaan. Tutkinnon osan osa-alueen osaaminen voidaan osoittaa ammatillisen tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön yhteydessä.

	Yhteisessä tutkinnon osassa arvosana annetaan erikseen myös tutkinnon osan osa-alueelta, mutta tutkintotodistukseen ja todistukseen suoritetuista tutkinnon osista merkitään kuitenkin vain yhteisen tutkinnon osan arvosana, joka muodostuu osa-alueiden osaamisen arvioinnin yhdistelmänä. Opiskelijan arviointiin sisältyy olennaisesti arviointikeskustelu, joka käydään kaikkien arviointiin osallistuneiden kesken. Tutkinnon osan osa-alueen arvosana merkitään opintusuoritusotteeseen. Osaaminen arvioidaan arviointiasteikolla kiitettävä 3, hyvä 2, tyydyttävä 1. Arviointikriteerit määritellään perustutkinnon perusteissa.
Osaamisen arvioinnin kohteet	• Alan yritystoiminnan kehittämistarpeiden kartoittaminen • Liiketoiminnan tuloksellisuuden selvittäminen • Uusien toimintatapojen kehittäminen • Oman toiminnan ja ajankäytön suunnitteleminen
Osaamisen osoittamistavat	Opiskelija osoittaa osaamisensa monipuolisesti suullisesti ja kirjallisesti sekä arvioi myös itse osaamistaan (ks. arvioinnin kohteet), Opiskelija voi osoittaa osaamisensa oppimistehtävillä myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Osoitettava osaaminen vastaa tutkinnon perusteissa määrättyjä tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (ks. arvioinnin kohteet).
Oppimisympäristöt	Oppimisympäristöt kotimaassa ja/tai ulkomailla • oppilaitoksen tilat ja oppimisympäristöt • NY-yritys, osuuskunta • yritysten tilat, alan virastot ja laitokset • työelämä • työpaja • virtuaalinen oppimisympäristö • kulttuuritapahtumat • muut mahdolliset oppimisympäristöt
Oppimismenetelmät	Oppimismenetelmät kotimaassa ja/tai ulkomailla • opettajan ohjaus ja valmennus • työssäoppiminen • itsenäinen oppiminen • tiimioppiminen • virtuaalioppiminen • tutustumiskäynnit; yritysvierailut, virastovierailut, muut opintomatkat ja tapahtumat • kilpailutoiminta • opinnäyte, portfolio, tuote • oppisopimus • työnantajan palveluksessa tai yrittäjänä
Oppimisen ohjaaminen	Opettajat vastaavat tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin esittelystä opiskelijalle. Opettajat ohjaavat ja tukevat opiskelijan oppimista tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan ja ammattiohjaajan kanssa.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot	• Oppiminen ja ongelmanratkaisu ○ Alan yritystoiminnan kehittämistarpeiden kartoittaminen ○ Liiketoiminnan tuloksellisuuden selvittäminen ○ Uusien toimintatapojen kehittäminen ○ Oman toiminnan ja ajankäytön suunnitteleminen • Aloitekyky ja yrittäjyys ○ Liiketoiminnan tuloksellisuuden selvittäminen ○ Uusien toimintatapojen kehittäminen ○ Oman toiminnan ja ajankäytön suunnitteleminen • Matematiikka ja luonnontieteet ○ Liiketoiminnan tuloksellisuuden selvittäminen
Yrittäjyys	Opiskelija voi toimia NY-yrityksessä tai osuuskunnassa sekä saavuttaa osa-alueen osaamista yrittäjämäisillä toimintatavoilla.
Kansainvälisyys	Opiskelijalla on mahdollisuus kansainväliseen vaihtoon ja toimimiseen monikulttuurisessa oppimisympäristössä.
Kestävä kehitys	Kestävä kehitys otetaan huomioon tutkinnon osaan soveltuvalla tavalla.
Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä. Oppilaitoksen kulkuneuvojen käyttöön on määritelty toimintapa ja -säännöt.
Integrointi ammatillisiin tutkinnon osiin	Yhteisten tutkinnon osien ja ammatillisten tutkinnon osien opettajat tekevät yhteistyötä • tutkinnon osan toteutuksen suunnittelussa • osa-alueen osaamistavoitteiden ja ammatillisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten välisten vastaavuuksien löytämisessä ja hyödyntämisessä toteutuksessa.
Osa-alueen sijoittuminen tutkinnon toteutuksessa	Tutkinnon modulointisuunnitelma kuvaa tutkinnon osien osa-alueiden toteutuksen etenemistä. Opiskelijan yksilöllinen ja joustava opintopolku määräytyy henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

5 Opiskelijan arviointi

Laissa ammatillisesta peruskoulutuksesta (L 630/1998, 787/2014, 24 a §) on opiskelijan arviointi määritelty siten, että opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua, parannetaan opiskelijan itsearviointiedellytyksiä, annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta sekä varmistetaan perustutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen. Opiskelijan oppimista ja osaamista tulee arvioida monipuolisesti ja riittävän usein koulutuksen aikana. Koulutuksen osan osa-alueen oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Arvioinnin on oltava kannustavaa ja opiskelijan tulee tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Osa-alueen oppiminen voi tapahtua myös ammatillisen tutkinnon osan

yhteydessä. Suullisella tai kirjallisella palautteella tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa. Oppimisen eteneminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Numeerista arviointia ei käytetä.

Osaamisen arviointi on opiskelijan saavuttamien tietojen ja taitojen arviointia. Koulutuksen osat ja osa-alueet on määritelty osaamispistein (osp). Kun opiskelija suorittaa vähintään 30 osp, hän saa yhteishakuun kuusi lisäpistettä. Opiskelija saa todistuksen, kun hän on saavuttanut 60 osp. Muulloin hän saa opintosuoritusotteen. Pakolliset ja valinnaiset koulutuksen osat arvioidaan arvosanalla hyväksytty (H) paitsi ammatilliset koulutuksen osat sekä ammatillisiin koulutuksen osiin rinnastettavat vapaasti valittavat koulutuksen osat tai osa-alueet, jotka arvioidaan arvosanoin 1 (tydyttävä) - 2 (hyvä) - 3 (kiitettävä). Arviointia voidaan aina täydentää sanallisilla arvioilla.

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavassa ja valmistavassa koulutuksessa voidaan ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 10 §:n 4 momentin mukaan, (sellaisena kuin se on valtioneuvoston asetuksessa 1137/2009), poiketa samassa pykälässä säädetyistä arvioinnin perusteista, siten kuin näissä opetussuunnitelman perusteissa määrätään.

Opiskelijoille ja kaikille arviointiin osallistuville on ennen opintojen alkamista tiedotettava arvioinnin periaatteista ja niiden soveltamisesta (A 603/2005, 3 §). Tiedotettavia asioita ovat ainakin arvioinnin tehtävät ja tavoitteet, oppimisen ja osaamisen arviointi sisältäen työssäoppimiseen valmentautumisen arvioinnin, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit, arvioinnista päättäminen, arvioinnin uusiminen ja arvioinnin oikaiseminen sekä koulutuksesta annettavan todistuksen saaminen.

Arvioinnista tiedottamista säätelee laki ammatillisesta peruskoulutuksesta. (L 630/1998, 787/2014, 14 a §).

Sen lisäksi, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 10 §, 1 mom.) on säädetty, opiskelijan osaamista on arvioitava jo opintojen alkaessa. Opiskelijan osaaminen ja sen taso tulee selvittää opiskelijan vahvuuksien tunnistamiseksi. Vahvuuksien tunnistaminen on pohjana opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden laatimisessa, mutta myös sen määrittämisessä, millaista ohjausta ja tukea opiskelija tarvitsee.

6 Työturvallisuus

Työssäoppimiseen valmentautuminen on osa ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta. Työssäoppimiseen valmentautuminen on mahdollisuuksien mukaan aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. Työssäoppimiseen valmentautuminen suunnitellaan ja järjestetään niin, että opiskelija saa monipuolisen kuvan ammanteista, koulutuksesta ja työelämästä jatkosuunnitelmiensa tueksi.

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 19 §, 28 §) ja voimassaolevissa työturvallisuussäädöksissä on säädetty, työturvallisuusasioissa noudatetaan seuraavaa: Sopimuk-

sessä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta on kirjattava turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät vastuut ja vakuutukset. Ennen työn aloittamista työnantaja ja koulutuksen järjestäjä varmistavat yhdessä, että opiskelijalla on edellytykset tehdä kyseistä työtä turvallisesti ja terveystään vaarantamatta sekä ohjeita noudattaen. Koulutuksen järjestäjään sovelletaan työturvallisuuslain §:n 4 momentin 1 mukaan työnantajaa koskevia säännöksiä silloin, kun työ tapahtuu oppilaitoksessa tai muutoin koulutuksen järjestäjän osoittamalla tavalla.

Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä työelämään valmentautumisessa tulee soveltuvin osin noudattaa, mitä asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 5 §, siinä muodossa kuin se on valtioneuvoston asetuksessa 603/2005, 3 ja 5 §) on säädetty ottaen huomioon opiskelijan edellytykset sekä yksilöllinen ohjauksen ja tuen tarve.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelija huolehtii omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään sekä tuntee opiskelu- ja työskentely-ympäristönsä turvallisuusmääräykset ja -ohjeet ja noudattaa niitä. Hän osaa käyttää ergonomisia työasentoja ja järjestää työympäristönsä toimivaksi ja turvalliseksi kaikissa ympäristöissä. Opiskelija osaa pitää työympäristönsä järjestyksessä ja siistinä. Hän osaa käyttää työvälineitä turvallisesti ja noudattaa koneiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeita. Lisäksi opiskelija pyrkii työssään myönteiseen yhteistyöhön ja ymmärtää työilmapiiriin vaikutuksen työn tuloksiin, työtehoon ja asiakastyytyväisyyteen. Hän osaa arvostaa turvallista, terveellistä ja viihtyisää työympäristöä, tunnistaa opiskelu- ja työskentely-ympäristön vaarat ja terveyshaitat, suojautuu ja torjuu niitä. Opiskelija ymmärtää työturvallisuuden ja -suojelun merkityksen sairauksien ja ammattitautien ehkäisemisessä ja sen, että hyvä työkyky vaikuttaa osaamiseen sekä terveelliseen ja turvalliseen työympäristöön.

Lähteet

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus. Koulutuksen perusteet. Määräys 5 / 011 / 2015. Opetushallitus. 2015.

Arvioinnin opas. Ammatillinen peruskoulutus. Näyttötutkinnot. 5. uudistettu painos (verkkojulkaisu). Oppaat ja käsikirjat 2015:2. Opetushallitus. 2015.